„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. Л. Дунђерског, у дунавској улици бр. 15.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: ф. 12 или 30 дин.
на по године: ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

Број 141. у Новом Саду, у четвртак 28. новембра (10. децембра) 1896. Год. XII.

Епископ и епархијске власти.

Епископ бачки г. Герман Опачић је због једног чланка у „Бранику“, који по његову мишљењу „понижава углед епархијске управе и вређа достојанство дијецезана“, сам на своју руку разрешио конзисторијалног фискала од дужности и на његово место одмах другог поставио, а од два члана епархијске конзисторије и административног одбора потражио је рачуна о томе, претећи им „дисциплинарном одговорношћу.“ Што је то само од два члана, а не и од више њих потражио, то је по свој прилици само случајно; јер на истом основу, на ком је од њих двојице тражио објашњења, могао је бар половину свих чланова епархијских власти на одговор позвати.

Ово је тако чудна и вапредна појава, да ћемо јој узалуд тражити равне или бар само и сличне, од кад постоји наша народно-црквена автономија. Вредно је дакле, шта више и потребно је, да ту заиста јединствену појаву мало поближе разгледамо.

Остављамо на страну питање о томе, да-ли у опште епископ може тим путем тражити објашњења за један новинарски чланак, и да-ли се њега може шта тицати, што конзисторијални фискал или чланови епархијских власти као приватни људи раде; јер то су питања, с којима је на чисто данас сваки, ко хладно и беспристрасно суди. Овде хоћемо само да разгледамо то, да-ли по данашњим установама наше народно-црквене автономије епископ има ту власт, да може фискала епархијске конзисторије, па шта више и саме чланове епархијских власти за њихово делање на одговор позивати, и над њима неку дисциплинарну власт вршити. Учинићемо то без икаква обзира на личности, сасвим објективно, sine ira et studio, као што захтева важност предмета, о коме је реч.

*

У пређашња времена, све до год. 1730. или управо све до год. 1782., вршили су епископи у својим епархијама сву власт неограничено. Како су ту своју неограничену власт извршивали, види се најбоље по томе, кад наведемо, да се у декларатори ји од год. 1779. у §-у 51. наређује, да се „архиепископу и епископима најстрожије забрањује, да не дрзну наказавати потчињене своје свештеничке бојем, путом, работом и ином радњом.“ Ту је власт епископску ограничила конзисторијална уредба од год. 1775., а доцније октроисана конзисторијална система од 5. априла 1782., којом су уређене православне конзисторије и њихов делокруг, и по којима је судска власт, што ју је дотле епископ неограничено вршио, прешла на конзисторије.

Још већма је ограничила власт епископску уредба о епархијским конзисторијама, садржана у кр. рескрипту од г. 1868., а највећма уредба нашег сабора о уређењу епархија, која је највишим решењем од 29. маја 1871. потврђена и одмах још те године у живот уведена. По тој уредби сва власт у епархији подељена је на три гране, на црквено-духовну, на црквено-административну и на школску управу, те су за све те три гране управе постављени нарочити органи, наиме: епархијска конзисторија, административни одбор и школски одбор. Негда неограничена власт епископа у управи црквеној, прешла је овом уредбом сасвим на постављена три органа епархијске управе, и епископ је само председник те управе, а никако нема више права самостално располагати о оним предметима, који спадају у делокруг тих новоустановљених власти.

Тако дакле данас ствар стоји, и из тога је јасно, да епископ данас нема права сам по себи никакву власт вршити над фискалом конзисторије, а најмање над члановима оних епархијских власти, којима је он само председник и ништа више.

Они, који још силом хоће да бране неку власт епископа у тим питањима, позивају се на декларатори ју од год. 1782. Но на то имамо приметити, да је саборска уредба о уређењу епархија од год. 1871. далеко важнија и меродавнија, не само зато, што свака новија уредба потире старију, у колико јој је противна, него још више и поглавито зато, што је декларатори ја октроисана, наметнута нашој цркви и народу против његове воље; а уредба од год. 1871. донесена је законитим путем на нашем народно-црквеном сабору, уз једнодушан пристанак целог сабора и целог епископата, те је на основу том и од највишег места потврђена. По јасним наређењима, по духу и смислу ове законите уредбе, епископ нема ни у ком погледу никакве дисциплинарне власти над члановима епархијских органа, па ни над фискалом конзисторије.

По тој уредби о уређењу епархија чланове сва три одсека епархијске управе бира епархијска скупштина сасвим самостално, без икаква утицаја самог епископа, и ови су за свој рад одговорни једино епархијској скупштини, која их је и изабрала (чл. XVIII.), а посредно преко ове народно-црквеном сабору (чл. XL) Ван тога чланови епархијских власти нису ни за што никоме одговорни, најмање пак може епископ од њих тражити каква рачуна о њихову раду. И заиста не да се ствар друкчије ни замислити, јер кад би могао епископ поједине чланове епархијских власти позивати на одговор и тражити од њих рачуна за њихово делање, па шта више и за све оно, што као приватни људи ван делокруга епархијских власти раде, онда цела ова уредба не би имала смисла, јер онда чланови епархијских власти не би могли бити људи, који слободно и самостално суде и раде, него би они просто били слепа оруђа епископа, који би с њима по својој вољи располагао и цео рад епархијских власти по свом ћефу удешавао. То би било противно јасним одредбама споменуте законите уредбе, а противно би било и духу и смислу како ове, тако и свију новијих автономних установа наших.

Исто тако стоји ствар и са фискалом конзисторије. По чл. XXXIV. епархијске уредбе конзисторијалног фискала бира епархијска скупштина, те је он уједно и административном и школском одбору правни саветник. Кад дакле фискала бира епархијска скупштина, онда је у недостатку другог законског наређења природна и логична последица тога та, да га само епархијска скупштина, и нико други, од те дужности разрешити може. И то је сасвим и умесно тако. Јер конзисторијални фискал није обичан какав чиновник епархијске управе, он управо и није чиновник у правом смислу те речи, него само правни саветник, бранилац светиње тајна, са посве самосталним делокругом. Као такав он не може потпадати под дисциплинарну власт ни епархијске конзисторије или другог којег одсека епархијске власти, а најмање под дисциплинарну власт епископа; јер он често долази у такав положај, да мора бити противан и нападати решења самих тих епархијских власти, и против њих утецати се вишим властима, а то може слободно и самостално чинити само онда, ако нема да зазире од тога, да ће га можда на одговор моћи позвати један од тих одсека, против чијих решења он код виших автономних власти правна лека тражи.

Али можда ће нам когод на то приговорити, да по конзисторијалној системи од год. 1782., и по кр. рескрипту од год. 1868. не стоји ствар тако, јер тамо се каже, да се приседници епархијске конзисторије „могу само редовним процесом од звања уклонити“ (IV. А. §. 9.) Ово одређење могло је имати важности само дотле, док није нова уредба од год. 1871. у живот ступил , јер дотле је приседнике конзисторије по предлогу исте именовао епископ; а сада по новој уредби нема ни епископ ни конзисторија ту никаква утецаја, него их епархијска скупштина сасвим слободно и самостално бира. Пређе су дакле епископ и конзисторија сутецали при избору чланова конзисторије, па је сасвим природно, да су они могли и решавати о одстрањењу истих; сад пак, кад они у том немају никаква утецаја, него кад их друго неко више тело, епархијска скупштина поставља, сасвим је логична последица, да их само ова може и отклонити, да дакле пређашња одредба у погледу њиховог одстрањења не може више имати важности.

Што се пак тиче конзисторијалног фискала, у погледу његова одстрањења нема истина никакве одредбе у старијим уредбама; но с обзиром на то, што се по кр. рескрипту од год. 1868. он на исти начин постављао, као и приседници конзисторије (IV. А. §. 4.), то би и за његово одстрањење могла важити та иста одредба, а то је, да се „само редовним процесом може од звања уклонити“. Кад се пак и на ово примени нова уредба од год. 1871., онда се из тога логично не може ништа друго извести до то, да само онај, који је конзисторијалног фискала поставио, а то је епархијска скупштина, може и о његовом одстрањењу решавати.

Но узмимо, да баш имају једино важност одредбе конзисторијалне системе од год. 1782. и кр. рескрипта од год. 1868., па и онда и по тим одредбама нема епископ сам по себи никакву дисциплинарну власт над конзисторијалним фискалом и члановима епархијских власти, јер тамо се изрично одређује, да се они „могу само редовним процесом од звања уклонити“, а како се тај редован процес води, и ко је надлежан да га води и да у њему пресуђује, то је јасно одређено у системи конзисторијалној од год. 1782. која у погледу судског поступка и данас важи. По тим одредбама све парнице решава само конзисторија, а против њених решења иде призив на митрополитски црквени савет. Епископ пак ни по каквој уредби нема права у тим питањима самостално што решавати и судити, и по томе нити може он било конзисторијалног фискала, било чланове епархијских власти ма само и на одговор позивати или од њих каква објашњења тражити, најмање пак може и сме он самостално и на своју руку кога од дужности разрешити, па шта више на његово место другог кога поставити. Такав је поступак сасвим самовластан, и нема ни најмањег разлога и оправдања ни у каквој законитој уредби.

Више пута смо слушали од оних, који самовласт епископску бране, како у парницама, које се сумарно решавају, нема места призиву, и како у тим парницама епископ сасвим самостално и коначно решава. Ово је сасвим погрешно схватање. По конзисторијалној системи има истина редовних и сумарних парница, и против ових последњих нема места призиву; но како у редовним, тако и у сумарним парницама једино може и власна је решавати конзисторија (конз. сист. II. §. 20.), а нема ни једне врсте парница, у којима може сам епископ самостално пресуђивати. По томе дакле, баш и кад би се питање о одстрањењу конзисторијалног фискала или чланова епархијских власти могло решавати сумарним путем, ни онда не би могао сам епископ о томе пресуђивати, него једино и искључиво епархијска конзисторија.

Али настаје питање, да-ли би се таки спорови, баш кад би за њих и важиле одредбе конзисторијалне системе, могли сумарно решавати, или би се ту морала редовна парница заподети. У конзисторијалној системи изрично се каже, да се „због збацивања пароха и т. д. и већ због сличних предмета има редовна парница заподети; а само предмети од мање важности имају се сумарно решавати“ (II. §. 1.), и „изабраног приседника неће имати власти дијецезан да га лиши службе без правне парнице“ (III. §. 2.); а у кр. рескрипту од год. 1868. изрично се вели, да се такови „могу само редовним процесом од звања уклонити“ (IV. А. §. 6.). Из овога је дакле јасно и ван сваке сумње, да се такова питања не могу сумарно решавати, јер тек неће ко рећи, да су то „предмети од мање важности,“ и због тога све и кад би споменуте одредбе за ове случајеве важиле, могли би се оваки спорови само путем редовне парнице решавати.

По свему овоме, што смо до сада изложили, држимо да ће за свакога јасно и несумњиво бити, да епископ као такав нема никакве дисциплинарне власти над фискалом конзисторијалним, нити га може од дужности разрешити, и на његово место другог поставити; још мање пак може он кога члана епархијских власти за штогод на одговор позивати или од њега каква објашњења тражити. Не може и нема права епископ то чинити ни у погледу оног деловања њиховог, које као чланови епархијских власти врше, а не још да тражи од њих рачуна и за оно, што они као самостални и независни грађани раде.

Све то дакле, што је г. епископ бачки учинио, и што смо у уводу овога чланка напоменули, не само да нема никаква законита основа, него баш напротив одсудно је противно како јасним одредбама, тако и смислу и духу свих наших автономних установа.

*

Проговорили смо о овом питању мало опширније зато, што је ово врло крупна ствар, много крупнија, него што ће се можда коме на први поглед учинити. Није ту питање о овој или оној личности, јер кад би то било, ми не би о томе — бар у овом случају никако не — ни једне речи потрошили; него ово засеца у битност и суштину данашњих установа наше народно-црквене автономије. Те се установе доводе оваким поступком у опасност, и с тога је дужност сваког искреног пријатеља тих установа, да подигне свој глас у обрану тих мучних тековина народних.

Кад би се допустило, да један епископ може имати ту власт, коју г. епископ бачки у овом случају себи присваја, набрзо би био крај садањој нашој народно-црквеној автономији. Епархијска скупштина може бирати за чланове епархијских власти и за конзисторијалног фискала кога хоће, но ако ови нису епископу по вољи, он би их могао по начину, као што г. епископ бачки чини, одмах сутра-дан све поскидати и на њихова места друге понамештати, па тим цело право епархијске скупштине илузорним учинити.

Тако би могао опет доћи кадгод какав патријарх, коме не би били по вољи чланови саборског одбора и других највиших автономних власти, те би он исто тако по том начину могао све те заменити другима, који су њему по вољи. Куд би све то одвело, није тешко провидети.

Г. епископ бачки је овим својим поступком ударио секиру у стабло наше народно-црквене автономије, које су непријатељи наши и тако већ са сваке стране јако поткресали; он је учинио оно, што ни сам пок. Герман Анђелић, тај најљући противник наших автономних установа, никад није смео ни да покуша. Нема сумње, да ће овај поступак г. епископа

бачког бити од одсудна утецаја и на оне, који су до сада били противници ограничењу власти епископске. На догледу нашег народно-црквеног сабора оваким поступком зацело да није учињена услуга приближењу и споразуму између јерархије и народа, а тај би нам споразум потребан био сада више него икада.

Др. И. В.

Глас из угарске престолнице.

△ **Будимпешта,** 25. новембра 1896.

Кад се оно под грофом Сапаријем решавало о реформи администрације, опозиција је употребила опструкцију, да обори ту реформу и грофа Сапарија. Тадашња влада је већ помишљала, да предложи какве јаче мере против опозиционе опструкције али Сапари паде пре него што је могао метнути опозицији кошар на уста. Барон Банфи је много вештије израдио од Сапарија; вишепуташњи министар није умео да се на црвеној фотељи учврсти онако, као што то учини некадањи солнок-добочки жупан. Банфи није ни пустио, да опозиција уђе јака у сабор, већ је пустио онолико њених посланика, колико је њему то било по вољи; овако слаба опозиција, какву има угарски парламенат, зацело неће моћи дугим говорима отезати остварење владине воље.

И заиста. кад погледамо, како је сада склопљен угарски сабор, не може се очекивати, да ће бити праве парламентарне опозиције — изузевши ону шаку Апоњијеваца и посланика пучке странке — и влада ће мирно, без икаквих тешкоћа да протури државни прорачун кроз сабор Овогодишња буџетска дебата неће бити ни близу онако тегобна по владу. као што је лањска била.

Каква ће бити од прилике та прорачунска дебата, види се већ и по данашњој дебати о индемнитету; скоро ни један од опозиционих посланика није ни беле прозборио. јер су сви увидели, да би било узалуд трошити речи, кад би владини мамелуци и онако надгласали и најбоље разлоге. Овака малаксалост је врло рђав знак за један парламенат. Некад је гроф Апоњи при дебатама о индемнитету редовно говорио против одобрења истога, али сад је и он ућутао. Племенити гроф је јако озлојеђен, што му је влада подметнула ногу не само па биралишту него чак тако далеко иде, да хоће да му уништи мандат, који су му његови Јасберињци с толиком помпом предали. У верификационом обору седе све сами владини људи, па кад знамо, каква су чуда вршили на изборима владини органи, онда је за владу уништење мандата и једног Апоњија маленкост. Банфи је истиснуо из парламента не само виђеније опозиционалце, већ и неке корифеје своје рођене странке; тако је на пр. Векерле морао да сиђе с парламентарног попришта. Он је за то свакако добио масну одштету (постао је председником административног судишта), али неће моћи у владиној страници имати онака утицаја, као док беше члан сабора.

Владина странка је састављена из врло разноликих елемената; ушли су у њу многи само за то, јер су видели, да се само оданде добијају и материјалне користи. Многом владиновачком „оцу отаџбине“ био је то јачи разлог да ступи у владину странку, него уверење. Али то је врло слаба веза за једну таку странку, и нема сумње, да ће се у њој пре а после морати појавити клика незадовољеника, којима ће да стане па чело Тиса и његова гарда.

Опозиције у угарском сабору скоро нема; она је смрвљена, и она је, а нарочито Угроновци, осетила при изборима, како је незгодан изборни ред у Угарској, јер он даје влади и сувише прилике, да ради шта хоће; сад опозиција диже вику до неба. Али, кад су немађарске народности имале да издрже још већи притисак, онда је та иста опозиција, која данас јауче, ћутећки одобравала бруталности, што се вршиле над немађарским бирачима. Сад је дошло време, да се увере о истинитости оне изреке: „Ко другом јаму копа, сам у њу пада.“ Сад су и Апоњи и Угрон искусили, како се примењује у Угарској изборни закон, чију су справедљивост до сада осећали само „панслависте.“ Да-ли ће Апоњију и од сада бити пуна уста о томе, како треба народносне „агитаторе“ укрућавати? Да-ли ће он и од сада улучивати сваку прилику, да на рачун немађарских народности лицитира за себе популарност, као што је то некад Тиса радио? Видећемо.

Је-ли нужно, да се богослужебне књиге на српски језик преведу?

„Бѣ же и написаніе написано
над нимъ писмены Еллинскими
и Римскими и Еврейскими.“
(Лука 23., 38)

Има томе већ више времена, како је стављено питање: је-ли нужно, да се наше богослужебне књиге на српски језик преведу? Питање то није само један пут стављено; на питање то није само један пут одговарано; ствар та није један пут само расправљана и решавана. Више пута и више њих бавише се стварју том, одговарањем на питање то. Како ствари те није један само расправљао; како на питање то није један само одговарао, — јасно је, да на питање то ни једнак одговор дат није.

Право да речем, мени није познато: ко је, а још мање: како је на то питање одговарао овај или онај, што би за тачно и правилно решење те ствари, за добар одговор на то питање — ако и не неопходно — но свакако врло добро и корисно било; па ипак приступих ствари тој, усудих се одговарати на питање то, држећи, да се зар и на основу онога, што ми је познато, ствар та доста правилно решити, на питање то доста добар одговор дати може.

Год. 1886. у 27. и 28. бр. „Заставе“ написао је „Један свештенички члан сабора“ чланак под насловом: „Како би се назаренству доскочити могло?“ — На тај чланак одговорио је те исте године у „Застави“ неки безимени, а у бившем „Гласу Истине“ у броју 5. написао је „J. В.“ чланак: „Назаренство и словенски језик у цркви.“ — Први беше за, а друга двојица против превода богослужбених књига на срп. језик.

Год. 1894. написао је у „Бранику“ (бр. 66. - 68.) г. Максим Живковић. парох Ново-карловачки, чланак: „Српски народ у православној цркви и назаренство у српском народу,“ у коме је доказивао потребу превода богослужебних књига на срп. језик. Исте године и у истом листу написао је брат Владимир Димитријевић, студент богословије, чланак: „Назаренство и црквено-словенски језик“ (бр. 80 и 81.), у коме је противно г. М. Ж—ћу тврдио и доказивао. —

Немам „Заставе“ од 1886., те и не знам, шта је све „један свештенички члан сабора“ за доказ потребе превода богослужебних књига на срп. језик рекао и навео; али је главније узроке и разлоге његове навео „J. В.“ у споменутоме чланку своме. — С друге стране г. М. Ж—ћ је у „Бранику“ признао и исповедио, да је он писао у „Застави“ 1886., те ће бити, да је он у главном оним истим узроцима и разлозима потребу превода богослуж. књига и 1886. доказивао, којима је то и 1894. у „Бранику“ чинио.

Из досадањега видесмо, да је само г. М. Ж—ћ за а безимени „Заставин“ писац „J. В.“ и брат В. Д—ћ су против превода богослуж. књига на срп. језик.

За превод наводи г. М. Ж—ћ ове узроке и разлоге:

1.) језик, којим су наше црквен. књиге написане. нама је — „туђ“; те по томе:

2.) ми тога језика не разумемо; и због тога:

3.) наш се народ осећа у својој цркви туђим;

4.) због неразумевања језика књига црквених народ слабо цркву похађа;

5.) из тога неразумевања језика излегло се код нас, и то у самој „маси народа“ — назаренство;

6.) рим. црква, служећи службу на лат. језику, пева песме, чита апостол и јеванђеље на језику дотичног народа с тога су тамо и цркве боље посећене;

7.) кад назарени читају срп. превод апостола и јеванђеља, морамо и ми у нашој цркви, ако не ћемо да изгубимо полагано сав народ; на послетку

8.) православни, који је био у назаренској богомољи, признаје и изјављује, да је онде „лепо, све се лепо разуме, што читају.“

Против превода наводи

I.) J. В.: 1.) огромне тешкоће, с којима би превађање богослуж. књига скопчано било, по што су те књиге многобројне;

2.) језик црквени није језик од јуче, него од хиљаду година; то је језик и осталих православних Словена, с којима у црквен. заједници стојимо; језик тај Ћирил и Методије у цркву уведоше и нами у аманет оставише; на том је језику св. Сава службу божију служио; на том језику певаху св. песме наши претци у време славе и величине, а и у време робовања свога, па осташе верни цркви и народности својој;

3) за љубав неколицине заведених фанатика није вредно прекидати хиљадугодишњу свезу са осталим Словенима, ни напуштати језик слов. апостола и српских просветитеља;

4.) ако народ не разуме језика црквен. књига нека свештеник јеванђеље и на српски преведе и протумачи, а вероучитељ песме, молитве и обреде црквене деци протумачи и појмљивим учини;

5.) превађањем црквен. књига на живе језике никад не би било краја новим редакцијама према усавршавању језика;

6.) баш кад би се црквен. књиге и на срп. језик превеле, осим тога, што би у очима простог света много што-шта изгледало профано, наш народ песама црквених много лакше разумети не би могао, из узрока, што је у тим песмама поезија спојена са богословијом и савременом филозофијом, и што је слог тих песама висок; —

7.) поред катихизма и литургика за школску наставу удешених, поред добро преведеног св. писма за приватну и личну употребу, поред преведених молитава и обичних песама црквених можемо-ли уз слов. језик — у религиозности напредовати?

8.) и међу римокатолицима, па и међу лутеранима и калвинима, — код којих се ни једне туђе речи у цркве не чује — има назарена.

9. ваља свим законитим средствима настојати, да се народним школама конфесијонални карактер поправи, како би се подмладак што боље слов. језику и црквен. књигама од малена привикнути могао, па се не треба бојати ни назаренства ни словенског језика у цркви. —

II. Брат В. Д—ћ наводи:

1.) погрешни закључак из погрешне претпоставке г. М. Ж—ћа, на име. да кад би — због повике назарена на црквен. слов. језик — исти из наших црквен. књига избацили, да би тада и свештенство и дечије крштење и др. — против њега и опет назарени вичу и устају — одбацити морали;

2.) назаренство се није излегло из неразумевања црквен. језика, а што они наводе, да су они — тобоже — с тога неразумевања цркву своју напустили, то је само „један туп и глуп изговор њихов“;

3.) замењивањем црквено - словенскога срп. језиком не би ништа добили, шта више тим великим кораком преко још веће про-

ЛИСТАК.

Поновљена идила.

(Приповетка.)

Геза Гардоњи.

I.

Јован је гледао у календар, а Марија колевку љуљала.

— Данас је управо четири године . . . — рекао је меким гласом Јован.

И заљубљено погледа на жену.

Она се смешила.

— Ја сам девојка била, а ти гигерл.

— Због тебе.

— Тада си имао зелену пошу, која је изгледала као главица купуса. Ала ти је добро стојала, Јоване.

— А особито, кад си је ти, чедо, везала. Него, о другом је нечем реч: знаш-ли ти шта је данас?

— А шта?

— Па данас је 28. јуни.

— 28? Знаш. Данас је четир године нашем првом састанку у варошкој шумици. Од раскрснице пето дрво. Три часа по подне.

— Ја сам већ у подне тамо био. А и то око два часа. Имала си на себи кратку, ружичасту хаљину. Коса ти је високо оплетена била. Ја сам те ословио: „Госпођице“. Ти си ми рекла: „Господин Шарвари“. Прошао је тај лепи час. Никада се више вратити неће.

— А зашто не? Лацика ће и онако брзо заспати. Сад је тек један час. До пет се неће пробудити. Дадиља ће дотле крај њега бити. Ако вам се допада, господине Шарвари, у три часа наћемо се у варошкој шумици.

— Дивна идеја!

— Узећемо и оно одело на себе, које онда имасмо. Софка! скини с тавана господинове пепита-хаљине.

— Хоћеш ти ружичасту хаљину обући?

— Дабогме. Твоја зелена поша тамо је у кутији.

— А хоћеш-ли имати ружу у коси?

— Разуме се. Марамица твоја са црвеним крајевима тамо је крај моје венчане хаљине у орману.

— Хоће-ли ти наново рука задрхтати, кад ти речем: волем те.

— Иди лудаче један! због овога није ни вредно у шумицу да излазимо.

II.

Након четврт часа био је већ Јован у пољу. На њему оне исте пепита чакшире. исти онај шешир, у руци исти штапић. Још је имао времена, да је браду спреда обријао и само са обе стране по два мала бокорића оставио. Врхове бркова лепо је укудрио, а у рупицу од капута уденуо леп црвен каранфил.

Седећи тако на означену месту, у хладу од дрвета, ударајући штапићем по чакширама чинило му се, као да му Марија у истини и није жена. Минути, што су пролазили, гонили су га на овако луде и дрске мисли.

Наједном зацрвени се међу лишћем у даљини отворено ружичаста хаљина. Штит од сунца рибизли-боје чисто се преливао. И сад се појави у краткој сукњи шеснаестогодишње девојче. Дивота беше видети њено слатко корачање. А заиста јој тако и приличи! Лице јој бело, као у бисера. А око плаво, као љубичица.

Кад је видео, прошла га нека језа. Као да су негде звонили, а лишће меким тајним гласићима вечерњу песму певало. А нису звонили нигде. Свугде је бескрајна тишина владала. Ружичаста хаљина је нечујно над травом лебдела. А Марија се мило, невино осмехивала.

— Је-ли то сан само?

Јован је похитао пред њу. Скинуо је свој шешириħ и направивши њиме круг у ваздуху поздравио је гигерлски.

— Добар дан, господин Шарвари, — одговорила је Марија.

Спустила је очи и бојажљиво му руку пружила.

Шарвари је нежно прихватио и тренутак премишљао, да-ли му је слободно ту малу, лепу ручицу пољубити.

Управо, као и некад пре четир године.

Марија међутим брзо трже руку натраг, стави је нуз лице, и тужећи се рече:

— Ох, како је топло, господин Шарвари!

— Као да смо на атлетском балу. (Како се сећа он сваке женине речи!)

— Иначе је лепо време, господин Шарвари.

— Кад год госпођицу видим, онда ми је увек лепо време.

— Јуче је киша била.

— Бог воле нас. Ох госпођице, да сте ви Бог, би-ли.. нас волели?

Једва сам од тетке утекла. Ох како је дивно овде цвеће, господин Шарвари?! Хајте, да беремо ђурђица. Дошли су нам гости и желе да им свирам у гласовир. Хоћете-ли ми помоћи и брати?

— Ако хоћете и читав стог. Но нешто ћу вас молити.

— Шта?

— Да ми један стручак поклоните.

— Драге воље.

— Али пре него што ми га дате, да га пољубите.

Марија затвори очи. Борила се. Горе поврх траве зујала је баш челица. Свуда у долини тишина. Тичица нека међу лишћем почела је цвркутати. Марија примаче уснама стручак ђурђица и даде му га брзо.

Није на њега ни гледала. Јован је крадомице пољуби у малу ручицу. Марија је трже натраг. И неко време ћутећки је брала цвеће на обронку.

Као и оно некад пре четири године.

— Познајете-ли јабланово дрво?

— Не знам.

— Ено, оно велико тамо на обронку.

— Немојмо чак тамо ићи. Та овде је тако лепо, и тако мирно. А има и овде доста цвећа.

— Јесте-ли се уморили госпођице?

— Ах, не умарам се ја никада.

— Ето, овде се и одморити можемо, па и цвеће у свежњиће оплести. Хоће-ли бити тако добро?

— Сасвим. Али трава. . .

— Осушило је већ њу сунце, неће нам на хаљинама остати.

У крилу Маријину расу се ђурђиц. Мали, бели прстићи почеше га вештачки у свежањ купити. Јован је љуштио кору са једне гране, а красни ђурђиц расипао је по ваздуху диван мирис свој.

Јована је мирис тај чисто опио. Као мамуран гледао је у њено нежно, румено лице, што га је сунце зажарило.

— Марија, слатка женице моја — рекао јој усхићено и загрлио је.

Марија цикну.

— Господин Шарвари — рекла му је проте-

валије могли би, па и морали би много изгубити; окрњили би интегритет свете наше мајке цркве словенско-православне; дивно сјајни нимб (црквени) изгубио би од своје небеске, од своје благотворне светлости; показали би сумњу у то, „као да православље у онакову облику и онакову руху, у какву је прешло са деде на оца, са оца на сина, никада и не беше за Српство неприкосновена звезда путеводиља и чиста небеска амајлија, те је дакле већ време једва једном, да се та звезда мало умије, да се та амајлија мало углача!“;

4.) римокатолици, код којих се функције врше на латинском, народу неразумљивом језику, не прелазе тако као ми; чивути, код којих се функције врше на јеврејском, за њих такође неразумљивом језику, не прелазе никако у назарене; међу тим једноверна нам браћа, Румуни, „код којих се свака, ама баш свака функција свршава на језику народном, који сваки појединч члан заједнице са свим добро разуме, па се тај народ ипак скоро утркује с нами у давању припадника секти назаренској.“

III.) „Заставин“ безимени писац — по речима Г. М. Ж.-ћа — „без икаквих разлога“ вели: „оставимо тај лепи језик на миру.“

*

Питање: да-ли да се богосл. књиге наше на срп. језик преведу, или не — врло је важно и замашно, те се — по речима J. B. — за добар и правилан одговор на питање то хоће „мало озбиљније студије.“ — Да-ли у ме има довољно озбиљности, па и способности, која се за студију те, свакако, важне ствари, тог, у истини, замашног питања иште — не знам; па и ако то у тврдо не знам, ипак се усудих и дрзнух о тој важној ствари, том озбиљном питању коју рећи и написати, на по што-шта упутити и упозорити — шат' правилном решењу те ствари, добром одговору на то питање буди што допринесем. Брат В. Д—ћ. рече: „Критиковање таких одговора може нам само користити;“ па ако својим „критиковањем“ горњих одговора ма и трунке ускористим — потпуно ћу бити задовољан. —

Ствар и питање потребе превода богосл. књига на срп. језик претреса се и расправља некако по томе, како стоји наш језик црквени према назаренима. Г. М Ж-ћ види у неразумевању језика црквенога од стране верних узрок појави секте назаренске у нашем народу; те се према томе заузима за превод богосл. књига на срп. језик, чиме би се стало на пут секти назаренској, а и томе нешто допринело, да се заблудели синови у крило њежне мајке, цркве православне, поврате. — Међу тим безимени „Заставин“ писац, J. B. и брат В. Д-ћ не виде у томе неразумевању узрока појави секте назаренске, с тога су одлучни противници превода богосл. књига на срп. језик.

Кад би мислили и веровали, да је неразумевање језика црквенога узрок појави секте назаренске у српској цркви: онда како и чиме да растумачимо појаву секте назаренске код лутерана, калвина, па и једноверне нам браће Румуна, код којих о неком неразумевању језика ни говора бити не може? Који су и какви су узроци родили и изазвали назаренство у опште, па и појаву секте те у нашој цркви, то нам нај боље показаше и доказаше брат В. Д-ћ у књизи „Назаренство“ и г. J. Вучковић у својој „Проповеди у другу недељу великог поста“ („С. С.“ о. г. бр. 10.:); па после тих доказа је у питању том излишно просути и једну реч више.

Кад неразумевање језика црквенога није изазвало, ни проузрочило појаву секте назаренске, онда је јасно и појмљиво, да се преводом богослуж. књига на српски језик не ће стати на пут ширењу секте назаренске, а не ће се боме тиме и ниједан назарен освестити, из заблуде отргнути и св. мајци, цркви православној у недра привести. —

А кад је све то тако: кад неразумевање језика црквеног назарена није родило, ни створило; кад превод богослуж. књига на срп. језик не ће угушити ни сатрти — пек ми је дозвољен и незамерен израз — „назаренског бацила“; и кад службом божијом на срп. језику нећемо ни бар једног назарена часном крсту привести, на поклон и целив св. иконе приволети: онда је питање, је-ли нужно и потребно, да се богослужбене књиге црквене на срп. језик преведу? —

*

И ако је „Бог много пута и различним начином говорио“ роду људском, а све у цељи и намери тој, да људе ка истинитом богопознању упути и правом богопоштовању поучи, ипак је на „кончини века,“ морао послати Сина свога јединога, и опет за то да подигне непослухом Адамовим у греховни кал оборени род људски, и да га у љубави к Богу и вршењу воље божије поучи и упути.

Дошав у телу човечијем на земљу Христос, Син Божији, делао је и учио; учио је свагда, учио је свагде, учио је сваког. Већ у почетку рада свога учитељскога изабрао је и узео себи помогаче, које је засебно и подробније учио и поучавао.

Кад ће истећи време Христовог задржавања на земљи, пре него што ће напустити земљу, а узнети се и повратити на небо, Христос Спаситељ је упутио своје дотадашње помагаче, ученике, апостоле, да иду по свем свету, да проповедају јеванђеље свакоме створењу и да науче све народе.“

Но да би могли поучити и научити „све народе“ нужно беше апостолима знање језика тих народа; а то у њих, као у људи ненаучених, некњижевних, не беше; те им требаше „дар језика.“

Па у 50-ти дан после васкресња а у 10-ти после вазнесења даде се апостолима дар тај: тога дана сиђе на апостоле Дух свети у виду „огњених језика“, те апостоли сташе „говорити другим језицима“; а разни народи, који тада у Јерусалиму бише, слушајући „сваки свој језик“ чудише се томе, како апостоли „говоре њиним језицима величине Божије.“

А примивши „дар језика“, апостоли напустише Јерусалим, разиђоше се „по свем свету“, „учише све народе“, казујући „величине Божије“ језиком онога народа, коме „проповедаху јеванђеље.“

Српском народу не проповедаху јеванђеља апостоли, него апостолски прејемници: свештеници већ у хришћанство обраћених народа; тако проповедаху Србима јеванђеље прво римски, а за тим грчки свештеници. Но нити они, нити ови могоше утврдити хришћанства међу Србима с тога, што — и ако проповедаху Србима реч Божију свакако језиком српским њима разумљивим — службу Божију служише језиком римским, односно грчким; а језиком римским, односно грчким за то, што погрешно мислише и криво вероваше, да се Бог славити, да се служба Божија служити може само на латинском, грчком и јеврејском језику, јер је тим језицима био написан над главом Христовом на крсту узрок осуде и распећа Христова; а овамо заборављаху, да апостоли „говорише величине Божије“ сваком народу његовим језиком. Хришћанство се међу Србима учврстило тек тада, када они, уз проповед, чуше и слушаше и службу Божију на своме језику.

Дакле: реч Божија, намењена свима народима, имала је и сваком народу његовим језиком проповедана бити, и сваки је народ својим језиком Бога славити и величати не само смео, него и морао.

(Наставиће се.)

стујући и подигавши руку — ви сте се канда заборавили.

— Али, драга моја, доста је било шале. Тако си слатка, да сам те морао пољубити.

— Јесте-ли ви полудели, господине?

— Али драга мамице!

— Господине, рекла је Марија устајући, ако још и најмање каваљерства у себи имате, онда се нећете усудити, да на зло употребите положај једне девојке, која је без обране.

(Ех, сто му мука, рекао је Јован у себи, ова би женска била у стању рећи, да ми и није жена.)

Марија, видећи Јована у забуни, седе поново и као да се ништа ни догодило није, рече благо:

— Волела бих, када бих и неколико дивљих ружа имала. У среду бих три метнула, а около осам. Шта мислите, господин Шарвари, хоћемо-ли успут наћи дивљих ружа?

Јован се умирио и, сетивши се, да је то некад био увод изјави њихне љубави, рекао је:

— Наћићемо, али тек касније, кад се кући вратили будемо.

— Волим руже, а поглавито дивљаке. Када бокор дивљих ружа видим, сву ме тада сузе облију. Мислим тада да је и она сирота као и ја. Бог је гледа непрестано са неба, ноћу је звезде чувају а дању...

— Једно верно срце.

Беху то исте речи као и некада. И Јован и Марија, обоје сузни и смешећи се гледали су једно у друго.

— Једно верно срце — наставио је Јован, које попут звезде лебди над вама и чува вас и никад вас напустити неће. Ох, госпођице, драга госпођице Марија, кад би ви само разумели речи тога срца верног.

— Ви загонетно говорите, господине Шарвари.

— А како и да говорим јасно, кад не знам да-ли ћете ви хтети загонетку моју разрешити.

— А зашто не? Само ако није тешка? Каква је прва слика?

— Мала, мека љиљан-ручица — рекао је Јован, мећући своју руку на лепу Маријину ручицу.

— А које је друга?

— Два срца и — један пламен. Затим два прстена, олтар и цео један рај.

— Чудан заплет.

— Мислите ваљда, да не постоји: два срца и један пламен?

— Не, то не мислим, господине Шарвари.

— Госпођице, — повиче зажарена лица Јован, ја сам онда сретан.

Госпођица затвори очи. Шарвари јој обасу руку пољупцима и од силне среће само је муцао:

— Госпођице, госпођице, госпођице!

Наједаред се Марија трже:

— Јух, господе Боже!

— Шта велите, госпођице?

— Та већ је пет часова. Треба ићи кући.

— Каква кућа; та тетка вас чека тек у седам часова. Још само један четврт, госпођице!

— Не може бити, не, не!

— Али зашто, госпођице?

Марија стидно одговори:

— Треба ми дете надојити.

Мол. **Жарко Радонић.**

Помозимо пострадалима у Србији и Црној Гори!

На позив, штампан у нашем листу, да се купе прилози за поплављену браћу нашу у Србији и Црној Гори, послали су нама даље прилоге ови родољуби:

Лаза Дунђерски, Н. Сад	200	фор.
др. Душан Милић, Н. Сад	10	фор.
Ђорђе Радак, В. Кикинда	20	фор.
Н. Н.	5	фор.
Н. Н.	5	фор.
Милета Јакшић, Ман. Хопово	10	фор.
Народна штедионица удеон. друштво, Т. Бечеј	10	фор.
Свега	260	фор.

Овоме долази у 140. броју „Браника“ исказана свота са 585 ф. и 1#

Укупно 845 ф. и 1#

Изричући овим у име пострадалих поплављеника родољубивим приложницима најтоплију захвалност, молимо и позивамо своје сународнике, да што обилатије притеку у помоћ пострадалој браћи својој.

Прилози се шаљу на „Одбор за помоћ пострадалим од поплаве“ у Београд или на „Одбор у помоћ пострадалијема крајевима од вода“ на Цетиње, а и администрација овог листа је готова, да прима добровољне прилоге за пострадалу браћу.

У Новом Саду, 27. нов. (9. дец.) 1896.

Администрација „Браника“

Нови Сад, 27. новембра 1896.

— **Депутација босанско-херцеговачких Срба**. Као што смо извештени, велика депутација из многих општина Босне и Херцеговине — није могла добити аудијенцију у Бечу, па је своју молбеницу оставила у кабинетској канцеларији Његовог Величанства. Наиме Калаји је појединој депутацији из поједине општине обећао, да ће израдити аудијенцију, али депутацију свију општина да не може цар да прими. На ово пак Срби из Босне и Херцеговине нису хтели пристати, јер се нису хтели цепати.

— **Промена митрополита у Скопљу**. Међу српским становништвом у Скопљу велико је огорчење, што је цариградска патријаршија изиграла скопљанске Србе, па је, тако рећи, преко ноћ попунила место пок. митрополита скопљанског Методија охридским епископом Амврозијем, који је затуцан Грк. Свесни Срби скопљански су као један човек устали у одбрану своје цркве и својих народних интереса, те су протестовали против неправедног избора Амврозијева за скопљанског митрополита.

Из Скопља стижу о тој ствари ове вести:

„Постоји јака сумња, да смрт скопљанског митрополита Методија, који је нагло умрио, није била природна, него да је исти отрован. Познато је, да је шака Грекомана у Скопљу, т. ј. петорица грчких насељеника и педесет македонских Румуна, пре шест година произвела свађу због српске цркве, те јој је помоћу ондашњег грчког митрополита пошло за руком, да из цркве уклони словенске црквене књиге. Васељенски патријархат никад није одобрио то насиље, али није никад ни показао воље, да врати редовне прилике. Кад се та свађа пооштрила, послат је ове јесени у Скопље охридски митрополит Амврозије, да ту свађу изравна. Пок. митрополит Методије држао је ипак више са Србима, док је митрополит Амврозије помагао Грекомане. Васељенски патријархат и синод, чим су дознали за смрт Методијеву, одмах су, идућег дана, у ванредној седници за скопљанског митрополита изабрали митрополита Амврозија, ма да он не зна српски ни једне речи. Изузевши оне насељенике у Скопљу, нема у целој епархији ни једног Грка. Амврозије већ почиње спрам Срба заузимати непријатељско држање и влада се јако узбуђено.

Сестра пок. митрополита Методија директно оптужује митрополита Амврозија, да га је он отровао и, како се чује, поднела је против њега тужбу. Народ будно стражари у митрополији и ванредно је одушевљен због извршеног словенског богослужења и запоседнућа митрополије. Народ неће никако устукнути, док се не изврши његова праведна жеља, да на скопљанску митрополитску столицу седне Србин.“

Јављају даље из Цариграда, да је Српски посланик у Цариграду протествовао на Порти противу постављања Грка Амврозија за митрополита у Скопљу. Протесту овом продужио се и отправник руског посланства у Цариграду. Поводом овог протеста султан позвао је у Илдис-Киоск васељенског патријарха и тражио од њега да се избор Амврозија поништи. Протест достављен је патријарху и писмено од стране Порте. Патријарх изјавио је, да је избор био законит, да га не може поништити, но да мора о томе синод решити. На позив патријарха одмах се састао синод и већином гласова одбацио захтев да се избор Амврозија поништи. — Вести из Цариграда јављају, да се српски посланик у Фанару изјавио, да ће се српска црква одвојити од патријаршије и организовати самосталну цркву, ако синод не испуни српске захтеве и своја ранија обећања.

Политички преглед.

— **Угарски сабор**. Заступничка кућа је изабрала адрески одбор, коме је председник Коломан Тиса. Адрески нацрт владине странке имаће у себи и једно место у погледу спољне политике; изразиће се наиме пада, да се мирно доба неће пореметити заплетима у иноземству. — У седници од 25. нов. (7. децембра) о. г. решавано је о индемнитету. Благодарећи великој већини владиној, ишло је све глатко, те је индемнитет у једној седници одобрен.

— **Русија**. Шта Русија намерава с Турском са свим се јасно види из једног чланка петроградског „Новог Времена“, који је очевидно инспирисан. Тај чланак, који је недавно изишао гласи овако:

„У Русији конференције уопште не буде слатке успомене, а конференција о источним стварима. шта више, буди осећање увреде. Што ће конференција? Источни послови, нису-ли то само руски послови? Конференција о питању теснаца — није-ли то наше унутрашње питање?. Шта ће конференција? У турском питању умешане су су само две државе — Русија и Турска. Русији конференција ништа не обећава, а Турској обећава — деобу! „Да деобу, потврдиће сви европски дипломати, јер Турска није у стању, да подржава ред и да стане на пут бесчовечју у својим границама?“ — Или зар нема другога средства осим конференције и деобе Турске, да се стане на пут томе нечовечју? Ми мислимо, да има, и то је споразум Русије с Турском. Место конференције треба се занимати питањем: Под којима условима можемо ми гарантирати Турској границе, и које границе? Кипарском конвенцијом Енглеска је гарантирала Турској границе Мале Азије. Нама ће показати на европски концерт и обвезаност уговора. Али кипарска конвенција, као засебни уговор између Енглеске и Турске, јесте негација тога концерта, што су све државе признале још седамдесетих година. И ако смо слободни од те фикције европског концерта, ми ево две године трпимо крваве нереде на нашој граници, чекајући споразум држава, и место тога чујемо

само политичку какофонију... Не само то; свакоме је јасно, да неспоразум држава подржава јерменско-турске нереде..... Томе треба стати на пут, али то може учинити, не конференција, него споразум Русије и Турске. После двогодишњег дипломатског бесплодног рада, треба казати дипломатима европским: „човечији живот и мир народа није дипломатска сиграчка; Русија је нашла, да треба да заустави крваве догађаје на својој граници и истребљавање Хришћана у Турској!“ Турска сада чини последње покушаје и последње новце прикупља за набавку оружја. Али хоће-ли Турска с том набавком постати јача против свог отвореног непријатеља — Енглеске? Нимало. Да се стане на пут агитацији Енглеске против самог постојања Турске, потребита су друга средства. Има две године да Енглеска тражи деобу Турске, а Турска још постоји. Турска не би постојала, да је и Русија деобу хтела. Али сврхе Енглеске и Русије на Босфору сасвим су различне. Русија хоће јамство проласка кроз теснаце, а Енглеска деобу. Једно или друго решење треба да надвлада. Између ова два решења Турска ваља да бира, а избор није тежак. После двогодишњег заузимања Енглеске, да се Турска раздели, после убилачких говора, што је Султан чуо из уста енглеских министара, већ не може бити ни говора, да је Турска кипарском конвенцијом штогод обвезана према Енглеској. Русија такођер има слободне руке, пошто је енглеска политика једногласно осуђена на континенту, пошто свака држава има да што тражи од Енглеске, док се у Индији буни половина становништва... Господар положаја на Истоку је неспорно данас Русија, и онда ваља да се тиме користи, да осигура своју законити превласт и интересе мира на Истоку“.

— **Русија и Француска.** Они, којима иде у рачун, да помуте добре одношаје између Русије и Француске, почели су пуштати у свет гласове, као да између те две велесиле не постоје више онако пријатељски односи као пре. На то „Руска Телеграфска Агентура“ јавља: „Неки органи иностране штампе, јављају о неспоразуму између Француске и Русије због спољне политике, нарочито због источног питања. Руски журнали, који су погађали извор тих непријатељских изношења, ограничили су се на то, да их само прикажу, не упуштајући се да их због њихове апсурдности демантују. „Руска Телеграфска Агентура,“ ослањајући се на извештаје из ауторизованих извора, сматра за дужност, да констатује, да непрестано постоји између Француске и Русије потпун споразум у свима тачкама, што је потврдио и министар Аното у француском министарском савету. Општи споразум свих сила потпун је.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 27. новембра 1896.

— **Централни кредитни завод у Новом Саду**, који је, назидавши своју велелепну палату у лебарској улици, ступио у ред новосадских кућегазда, уписао се за члана оснивача овдашњег ватрогасног друштва и положио је на ту цел истом друштву своту од 100 фор. авр.

— **Рукоположење.** У суботу је на архијерејској служби рукоположен за свештеника г. Ђорђе Велић, који је изабран за новосадског капелана. Г. Велић је у недељу одслужио прву службу божију у св. саборној цркви.

— **Официрски кор** петроварадинског 70 пука приредио је 23. новембра (5. дек.) о. г. у великој дворници овд. гостионице код „Царице Јелисавете“ забаву, од које је чист приход био намењен одбору за подизање и одржање споменика јунацима, који су 1866. год. погинули на чешким бојиштима. Забава је била врло добро посећена, а испала је на опште задовољство. Први део забаве беше уметнички; мушки кор од 16 официра отпевао је прецизно и сложно две песме, а од осталих тачака нарочито је допадање изазвала соло-свирка на арфи. После првог дела отпочела је игранка, која је трајала далеко после поноћи. — Како чујемо, ова је забава донела леп приход, који ће се употребити на споменуту цел, и тако учинити акт пијетета према погинулим јунацима.

— **Нова поштанска зграда.** „Централни кредитни завод“ у Новом Саду, као што смо извештени, узео је иницијативу у своје руке ради подизања једне нове поштанске зграде, о којој се одавна код нас у месту поговара, али не може никако да се у дело приведе. У том правцу подастрло је „Централни кредитни завод“ представку муниципији нашој, у којој је опширно образложено, да просторије, у којима се сада поштанско и телеграфско звање налази, не одговарају ни у ком погледу данашњим потребама и да не стоје ни у ком размеру према трговини и обрту у Новом Саду, који се из дана у дан све то више шире. Ову представку потписали су сви овдашњи заводи и све знатније овдашње трговачке и обртничке фирме, без разлике. Ми се надамо и желимо, да ова представка буде од успеха, јер ко познаје тегобе, које сноси овдашња публика у садашњим тесним поштанским просторијама, у којима се не може ни да окрене, а сем тога јој се и додија чекати на ону спору мавипулацију, која према садашњим просторијама друкчија и не може да буде, то ће се сваки порадовати овом кораку, да се у Новом Саду подигне достојна поштанска зграда, која одговара достојанству и удобности васколике новосадске публике, од које сам ерар за разне поштанске пошиљке и телеграме ни мање ни више него годишњих 100 000 прихода побира.

— **Оснивање певачке дружине.** Јављају нам из Б. Фелдварца: „Давнашња замисао местног учитељства, а жеља целог становништва, да се у месту нашем оснује „Црквена певачка дружина“, ево ће и да се оствари. — Избором младога учитеља, г. Д. Гудиње добисмо човека вештог нотном појању, који прикупи око себе из места вићеније људе, те дана 18. (20.) нов. т. г. одржаше у општинској дворани конференцију, у којој је изабрано привремено часништво и управни одбор, који претресоше и усвојише зготовљена правила, што ће се влади на потврду поднети. Одмах другог дана, на позив привременог управног одбора, искупише се млади певачи и певачице, којих има сада на броју преко 40, у општинску дворану на појање и сваки дан најприлежније долазе и са таком вољом поје, да их је милина видети. Овом се покрету наших млађих можемо само радовати и од срца им пожелити, да у започе том истрају. У то име сретно да Бог да!“

— **Неистинита вест.** У једном од прошлих бројева донели смо вест о верењу г. дра Каменка Суботића, професора у Митровици. По жељи г. дра Каменка Суботића сада опровргавамо као неистиниту ту вест, коју смо донели на основу штампане заручне карте, за коју г. др. Суботић вели, да ју је неко други злонамерно дао штампати и послао нам је.

— **Сукоб на српско-турској граници.** Београдски листови јављају: „Пре неки дан, како ављају из Куршумлије, прешло је српску границу до тридееет Арнаута из Лаба, да на српској страни секу дрва. Једни су секли дрва, а други су са стране стражарили и чекали, да одмах пуцају на српске пограничне стражаре, ако би ови наишли. Српска патрола, обилазећи границу, наиђе на арнаутску заседу, која осу на њих ватру, али срећом не погину нико. На ово наши жандарми прилегну на земљу и опале неколико пушака на Арнауте, од којих је погинуо један, кога су остали мртва пренели преко границе у Турску. Ради пријатељства са Турском наши командири дозвољавали су низамима, да могу сећи по неко дрво на нашој страни, али Арнаути, мислећи да то Србија мора чинити, сваке године оружани прелазе и секу дрва. Ово није први случај да је дошло до крви због дрва на граници.“

— † **Ђорђе Илијевић.** Јављају нам из Црепаје, да је тамошњи уважени трговац и добар српски родољуб, Ђорђе Илијевић, у недељу, 24. новембра (6 децембра), умрио у својој 57-ој години. Покојник беше јако уважен у свом месту и околини, а за српске народне ствари се увек интересовао. Био је стари и редован претплатник „Браников“. Уз велико саучешће грађанства из Црепаје и са стране сахрањен је пок. Илијевић 26. нов. (8. дец.) Лака му црна земља и вечан спомен!

Новости са стране.

— **Дар румунског краља поплављенима у Србији.** Румунски краљ Карол приложио је преко свога београдског посланика г. Панинија суму од 5000 динара као помоћ пострадалима од поплаве.

— **Демонстрација на будимпештанском свеучилишту.** Слушаоци медицинског факултета демонстровали су ових дана против професора хирургије дра Ковача, који је познат са свога простачког понашања и према болесницима и према својим слушаоцима. Професорском телу поднет је меморандум са 545 ђачких потписа, у коме се вели, да је даље професоровање Ковачево штетно по медицинску науку, те ђаци траже, да се Ковач пошаље у пензију.

НОВИЈЕ.

Цариград, 26. новембра. Има изгледа, да ће се избор Грка Амвросија за митрополита скопљанског уништити.

Београд, 26. новембра. Данас је у Врањи одржан народни збор, на коме беше 2000 учесника, те се протестовало против постављања Амвросијева за митрополита скопљанског.

Букурешт, 26. новембра. Командант 1. војеног корпуса, генерал Берендеј, именован је за ратног министра.

Њу-Јорк, 26. новембра. Како „Њу-Јорк Хералд“ дознаје из Џексонвиља, тамо се прочуло, да је заповедник шпанске војске на побуњеној Куби, генерал Вајлер, рањен, и да усташи напредују.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника.“

Будимпешта, 27. новембра. Нацрт адресе, што га је поднела владина странка, спомиње милениум. Што у престолној беседи — вели се у адреси — није било речи о спољашњем политичком положају, не узнемирује либералну странку, шта више то је умирује, јер сведочи, да после затварања сабора престолном беседом, није наступио у страном политичком положају никакав моменат, који би узнемиривао. Што се тиче поравнања, либерална странка жели праведно поравнање, али не може примити неправедне захтеве Аустрије у питању о квоти.

Колин, 27. новембра. „Колинске Новине“ јављајући, да је Русија добила од краља Менелика једно пристаниште и део обале африканске, додају, да је тиме осведочена тежња Русије, да утврди своју власт на истоку. Карактеристично је, веле „К. Н.“, да је Русија изабрала баш онај крај, који се граничи непосредно са француском насеобином Обоком. Руска и Француска застава, једна поред друге на Црвеном Мору, потврђују споразум обе државе у погледу даљег поступања у источном питању. (Како је Немцима зазоран тај споразум! — Ур. „Бр.“)

Трговина.

Нови Сад, 27. новембра 1896.

Рђав пут, кишовито време и скинута ћуприја задржавају странце од наше пијаце, те је услед тога врло слаб промет.

Цене се нису мењале ни код једног артикла.

Приватни, којима је рана потребна, плаћају 5 до 10 нов. више.

Цене су биле ове:

Пшеница са 10 нов. више но прошлих дана. Прве каквоће 7 ф. 60 нов, средња 7 ф. 30—40 нов. Наполица 6 ф. 80—90 нов. Кукуруз нов у клипови 2 ф., окруњен за 10 нов тргао натраг — 2 ф. 70—80 нов., стари се не нуди. Зоб 5 ф. 40-50 нов. Јечам 3 фор. 70—80 нов. Пасуљ је добро тргао натраг. Бели се плаћао 6 ф. 50—60 нов., а жути 5 ф. 40—50 нов. Све од 100 кила.

ОГЛАСИ.

КЊИЖАРСКИ ПОМОЋНИК

солидан, вешт хрватском, српском, немачком и мађарском језику и писму, уз то разуман у књиговодству може одмах наступити место уз повољне услове у књижари „Сремских Новина“ у Вуковару.

447 1—2

Изашла је мојом накладом 445 2—8

НОВА СЛИКА

„СЕОБА СРБА“

ПОД ПАТРИЈАРХОМ

АРСЕНИЈЕМ ЧАРНОЈЕВИЋЕМ.

Слика је у елеографији 95/63 cm.

Цена јој је скупа са најфинијим и 13 c. m. широким оквиром:

На отплату 30 ф., а за готов новац 27 ф.

С поштовањем

Петар Николић

у Загребу.

ПОТРЕБУЈЕМ једну велику касу Вертхајмове системе. — Имам на продају једну употребљавану велику машину за мељаву мака на ваљке за 25. фор. —

Бошко Стакић

448 1—1 трговац код „Јелена“ у Н. Саду.

Од првог јануара 1897. тражим било под рачун или под закуп гостионичарску радњу. У истој струци сам у Шајкашкој, а поглавито у Ђурђеву и Чуругу, као и у Сентомашу више година био, а увек сам од мојих гостију љубљен био. Говорим српски, мађарски, немачки и словачки. Породице немам, а за добро јело као и за добру послугу јамчим. —

Игњат Коларовић

449 1—1 угоститељ у Новом Саду.

ОГЛАС.

Стару, на далеко у околини признате **шпецерајску трговину код „три главе шећера“**

Филиалу (оделење)

прекупио сам (активно и пасивно) од госп. Љубе Стефановића, па превео на своје име, и водићу је од сад као **самосталну радњу** — под **мојом, судски протоколисаном фирмом:**

Бошко Стакић

трговина шпецераја и деликатеса „КОД ЈЕЛЕНА“, у Новом Саду, на ћошку главне пијаце, број 2, преко пута од српске саборне цркве и соларе, (у кући Харишевих наследника).

У трговини овој провео сам пуних **петнајест** година: као **изученик, помоћник** и напослетку **деловођа**, те од малена још познајем поштоване муштерије, а стекавши у свога врло одличнога госп. шефа пажње и поверења, — продао ми је он, ево, по својој доброј вољи и пријатељству ту своју радњу.

Ја ћу се трудити, да све то оправдам и одјако: да одржим старе а стечем и нове муштерије.

Захваљујући се дакле тим мојим досадашњим муштеријама као деловођа у радњи овој, препоручујем се њима и новима унапред, молећи их за поверење њихово у тој мојој одсад сопственој трговини, уверавајући их: **да ће сваки и сви бити послужени брзо и тачно и најсавесније: ценом најумеренијом, робом најодабранијом — из првих и најбољих извора** трговина великих, с којим сам ухватио свезе трговачке. и пријатељства колегијалног. —

И по свем том, препоручујем најтоплије свима и сваком

ову моју, добро уређену радњу,

са свима њеним артикловима, који спадају у шпецерајску и деликатесну трговину као: **шећер, кафу, пиринач, зејтин, грожђе, бадем, лимуне и поморанџе.** Сваковрсно вариво: **сочиво, грашак, пасуљ** и т. д. Затим **свеће** тако зване „Мили“: мале за собу и велике за цркву; и воштане и лојане.

Права и чиста **меда** од липе и босиљка, **ораха, сувих шљива, лешњика.**

Ораха имадем преко целе године на **велику** и малу продају, правог руског **ајвара** и **теја, маслине, урме, херинги**, разних рибица **руса, шпротни, сира, сардина, рума, ликера, коњака, шљивовице праве од босанских бегова**, праве **боровичке** ракије са Карпата за лек и уживање.

Вина правог: херцеговачког, далматинског и талијанског, бела и црна, литру по **30—34 новчића без боце, фине чоколаде и бонбона, разних жигица**, писаће хартије. — Сапуна најбољег „Schicht-овог“ на киле и целе таблеји финог за умивање, надаље сваковрсних **лакова**, Фирнајза, петролеума, Четака, свакојаких боја — за воду, фирнајз, Млеко, сирће и стреку. —

Држим на стовариштy на продају најбољих **српских календара** наиме: **Загребачки најомиљенији „СРБОБРАН“** за год. 1897, **„ОРАО“** и т. д. Препродаваоцима и г. г. трговцима дајем на исте **уобичајени рабат.**

У **Новом Саду**, децембра 1896.

С особитим поштовањем

Бошко Стакић

449 1—3 Трговина, **код „Јелена“.**

Власник и издавалац: Дружина Браника. **Одговорни уредник Никола Јоксимовић.** **Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.**